

ARADUL

Funcționari români, arătați
dosul colegilor voștri, cari
vorbesc ungurește în fami-
liile lor.

REDACȚIA și ADMINISTRATIA:
ARAD, Str. Eminescu No. 18.
Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:
Pentru particulari: 1 An 150 Lei, 6 Luni 80, 3 Luni 40.
Pentru autorități și instituții: 1 An 250 Lei, 6 Luni 140, 3 Luni 70.
In străinătate dublu.

A murit Generalul Berthelot.

Inevitabilul s'a consumat. Generalul Berthelot, marele prieten al Românilor a încetat de-a mai fi între cei vii. Cangrena care a avut ca urmare amputarea piciorului, a devenit fatală pentru trupul istovit de boală al marelui general. Sufletul său a sburat spre sferele cerești, pentru a fi mereu aproape de eroul dela Marna, de care-l legau atâtea amintiri din războiul mondial.

Berthelot a călcat pentru întâia dată pământul țării românești în 1916, în fruntea misiunii franceze, chemată să reorganizeze armata noastră demoralizată de pe urma retragerii. Atunci, în acele grele clipe de desnădejde i s'a dat prilejul să cunoască eroismul soldatului român, și din această revelație s'a încheșat simpatia covârșitoare care l-a apropiat de noi fără a-l părăsi o clipă. De atunci își revedea în fiecare an frații de suferință de pe câmpiile Mărășeștilor, iar clipele petrecute în mijlocul nostru, erau momente de reconfortare pentru toți. Infățșirea lui blajină, bunătatea care se desprindea din ochii lui albaștri, cuvintele de admirație pentru ostașul român, în care-și îmbrăca amintirile momentelor înalțătoare petrecute în Moldova, ne umpleau sufletul de bucuria copilului care-și revede părinții. Era cunoscut de toată suflarea românească, dela Rege până la locuitorul ultimului cătun. Era al nostru, cu trup și suflet.

Aradul românesc și-l revendica din clipa acelei zile mohorite de 29 Decembrie 1918, când mâni ucigașe au încercat să-l suprimă din simplul motiv, ca-și arăta pe față gândurile care-l apropia de noi, fără a se lăsa ademnit de cuvintele mieroase ale călăilor noștri de ieri. De atunci i-am săpat în suflet monument mai trainic decât bronzul.

Deaceea doliul Franței este și al nostru. Cu sufletul sfășiat de durere ne prosternem în fața sicriului proaspăt, care închide pe vecie trupul celui mai mare prieten pe care l-a avut neamul românesc. Amintirea generalului Berthelot va mărturisi pentru eternitate strinsa legătură sufletească dintre poporul francez și latinii de pe malul Dunării.

Minoritățile la Societatea Națiunilor.

Adeca ungruii, căci ei sunt »minoritățile« din România.

Ei, da, au pornit iarăși tãmbãlãul. Știi, așa ca o boală cronică. Tipă șomerii dela Budapesta, că n'au țce mânca, amenință nișel să scarpine barba grofilor, hop și groșii cu răspunsul: revizuirea tratatului dela Trianon! Cel mai minunat nectar pentru potolirea tuturor nãcazurilor budapestane. Ochi flãmânșilor se sgãiesc în zare, spre bunãtãțile Ardealului și hipnotizați de strãlucirea depãrtãrii unui vis, care nu se va împlini niciodatã, adoarme foamea și suspinul. Apoi ca într'o casã de copii flãmânșii: scãncește unul, încep toți să scãncească. La scãncetul Budapeștei, o pornesc în alaiu scãncetele »minoritãșilor« din România, Cehoslovacia, Jugoslavia. Cã-i doare sau nu-i doare, e altã treabã. Principalul e, cã scãncesc, ca să se supunã ritmului.

Așa cu minoritãșile noastre. Acuma au inventat alte minunãșii. Ci, cã le lasã gura apã dupã compositoratele din Ardeal. Ba mai vreau și școli. Cã, pentru cine școlile acelea, ei o știu. N-au prunci nici pentru școlile, cari le funcționează. Vorba e: să țipe, să se vaete, să se milogească ca să înduioșeze inima Națiunilor.

Rãu au ajuns. Iatã ce n'a cunoscut niciodatã poporul nostru, cu toatã nãstrușnicia vremurilor prin cari a trecut: milogeala. Cãnd ne-a durut am isbit, acolo unde am putut să isbim, dovadã: revoluțiile Ardealului. Iar cãnd nici așa n'am putut schimba lucrurile, atunci am tãcut, am adunat în noi amarul și am așteptat, rãbdãtori, clipa de revanșã. Așa face cel cu viațã în trupul lui. Așa ar face și poporul unguresc, numai cã aci nu e vorba de poporul

unguresc — pe care îl știm viguros și vrednic de ispravã — ci de groșii și mãțele schieunãtoare din jurul lor. Poporul unguresc — cele câteva zeci de sate din România — își vede de treaba lui, perfect împãcat cu soarta, fãrã nici o pretenție de revizuire, compositorate și mai știu eu ce soiuri de nãzdrãvenii miorlãite de groși prin toatã presa lumii.

Și aci e veninul grofilor: n'au la spatele lor sprijinul masselor, fiindcã nu-s masse, sunt doar bieți funcționari, pe cari politica de maghiarizare din trecut i-a însãmânșat în capitale de județe ardelenestii, ca să dea un colorit propriu ținuturilor neaș românești. De sigur, orășenimea aceasta, obicinuitã să stãpânească, nu se simte acuma la locul ei.

Le înțelegem durerea și îi compãtimim. Suferința bogatului ajuns cerșitor, stãpãnului ajuns slugã, nu se șterge ușor. Și nici n'o poți face să se uite, chiar dacã i-ai dãruit tot ce a pierdut. Rãmãne pe veci, așa cum rãmãne în lemn urma cuiului scos afarã.

Cãci românii nu pot fi acuzați nici de șovinism, nici de rãutate. Fie, cã prin firea noastrã suntem generoși, fie, cã politica noastrã neroadã ne mână spre supralicitãri de concesiuni și privilegii, fapt este, cã am fost și suntem mai mult decãt generoși față de minoritãșile din România. De aceea chiar, întreg tãmbãlãul minoritãșilor în fața Societãșii Națiunilor, ne lasã reci, fiindcã ne știm nevinovați.

Pe vremuri de cumplitã restriște, adeseaori am cunoscut amarul resemnãrii și singura noastrã mângãiere era un vechiu proverb: Dumnezeu nu bate cu bãta...

Oare n'ar fi mai ușoară suferința

O zi de sãrbãtoare.

Ziua Sf. Trei Ierarhi este un prilej pentru lumea teologilor și a credincioșilor din eparhia Aradului să îmbrace hainã de sãrbãtoare, deoarece atunci își serbează onomastica P. S. Grigorie, Episcopul Aradului.

Studenții Academiei noastre Teologice, în avântul tineresc, au luat înaintea tuturor, și au serbat Joi seara într'o ședințã festivã, cu un program special, pe patronul lor, P. S. Episcop Grigorie care a fost adãnc mișcat de această manifestație de omagiu.

Asociația »Infrățirea« se va duce în această zi să-și exprime sentimentele de recunoștinșã față de președintele de onoare al ei P. S. S. Episcopul Grigorie, — însã nu perde ocaziunea de a-și exprima și prin organul său »Aradul« cele mai calde urãri și doriri de bine P. S. episcop al Aradului Dr. Grigorie Comșa, apãrãtorul veșnic treaz al neamului și credinșei strãmoșestii la granița cea mai de Vest a României Mari. Intru mulți fericiți ani!

Nebunia vremii.

Tinerimea maghiarã aciuatã sub pulpana partidului lui Barabãș Béla, e în plinã fierbere. Clubul partidului maghiar din str. Romãnului (ce ironie!) geme în fiecare searã de lumea de minori și minore care cautã aci distracție. Trecãnd în fața acestui local gãlãgios, împodobit cu ghirlande ce alternează obrasnic în culorile tricolorului unguresc, te întrebã fãrã să vrei, care este rostul acestor conventicole patronate de un partid politic. Cãci ori cât de culturale ar fi scopurile pe care le afișează această asociație nu ne vine nici decum a crede cã aceste singure ar fi în stare să strãngã în fiecare searã atãt potop de tineret.

Sunt semnificative, pentru vremurile noastre de zãpãcealã, proporțiile pe care le iau organizațiile tineretului în grupãri politice. Ne sunt încã proaspete în memorie deraierile primejdioase ale unora din ele. Exemplul voinicilor partidului dela putere, au gãsit în curãnd imitatori. Parcã țara aceasta s'ar prãpãdi dacã tinerimea ar sta departe de frãmãntãrile vieții politice, și și-ar vedea cuminte de treabã, ca în vremurile din bãtrãni, cãnd capul familiei te lovea peste gurã

cãnd te amestecai unde nu-ț ferbea oala.

Nu, azi tinerimea e atrasã pretutindeni spre mocirla politicã. Fiecare grupare politicã, cautã parcã, anume să-și înfiinșeze o pepinierã de viitori bãtãuși electorali. Și atunci de ce ar fi mai prejos partidul maghiar?

Suntem hotãrãt împotriva oricãror organizãri ale tineretului sub stindarde politice. Sunt atãtea alte tãrãmuri unde stringerea lor într'un mãnunchiu, ar avea o rațiune de a fi. Pe tãrãmul politic această rațiune nu o vedem.

De aceia punem întrebarea: Cu a cui autorizație și-a lãrgit partidul maghiar din Arad cadrele înglobãnd și tineretul în organizația sa? Ce rost are această asociație ungurească înfiinșatã pe temeuri politice, cãci urmãrind scopuri pur culturale putea ușor să ia fiinșã sub un alt patronaj? Și mai ales, cine controlează activitatea ei? Cã acest control e absolut necesar, nu mai incãpe îndoialã, cãnd este știut cã elevilor le este cu desãvãrsire interzis de a face parte din organizații politice. Or, între umbrele cari se strecoarã pe porțișã clubului maghiar se zãresc uneori și chipie de elevi.

tovarășilor noștri de cetățenie, dacã în loc de o înfumuratã turbare cu spume la gurã, ar medita și ei proverbul de mai sus, evocãndu-și în memorie legile aponiene și toate umilirile, pe cari le-au îndurat atãtea veacuri românii din Ardeal, sub copita împintenatã, care bãtea ciardașul pe inima valahilor și celorlalte pocitanii de oameni nevrednici de a fi mãcar socotiți ca națiuni.

Resemnãndu-se, meditãnd, ar putea vedea mai limpede și profitul al lor ar fi.

Rãspundeți românește celor cart intenționat, vã salutã sau vã grãdesc în altã limbã, deși cunosc limba românească. Excesul de politețe este lașitate și șovinismul unguresc dispreț pentru tine, române!

Români, nu încãlziți vipere la sãnuri!

Tovis.

Religioase — Culturale.

UMANITARISM fără Hristos.

Unii socot că se poate și aceasta. Acei cari se lasă încântați de sportul modern, pe toate tărâmurile.

Pe urmele filosofiei moderne — și ce idee n'a fost îmbrățișată de filosofie — s'a ivit și umanitarismul veacului. Iși are originea în filantropismul, pornit din Anglia și trecut în Franța, Germania... Filantropismul are la bază concepția, că natura omului e incontestabil bună, — tăgăduind concepția creștină despre păcatul strămoșesc și urmările lui. Și pe aceasta își clădește sistemul bunei voințe a oamenilor cu suflet nobil față de semenii lor.

În centru e așezat însă utilitarismul, ca supremul principiu moral — binefacerea față de nevoiași apare ca o ființă vrednică de urmărit, pentru folosul ce-l poate aduce... Religionea fu izgonită dintre factorii vieții sociale și așezată în domeniul vieții individuale, ca o chestiune personală. Între astfel de condiții răsare idealul moral al umanității, »care tinde la dezvoltarea armonică a personalității și a înfrățirii tuturor oamenilor, cu ajutorul factorilor universal umani și cu eschiderea deosebiriilor confesionale politice și naționale.«

Umanitarismul e felurit, după izvorul din care se inspiră. Se disting îndeosebi trei grupări. Unele cari mai păstrează, ori vor să mai păstreze, un contact cu creștinismul; altele stau pe temeri de morală curat filosofică; și iarăș altele, cari purced din motive direct practice, utilitare.

Și grupările cari vor să mai păstreze o legătură cu creștinismul, se unesc ori în socotința că »opera« lor ar fi »esența creștină, treapta cea mai înaltă a creștinismului.« Umanitarismul lor vrea să înlocuiască creștinismul. Grupările acestea își recrutează membrii dintre acei ai logelor francmasonice, ai societăților pentru cultura etică, și dintre aceia ai asociațiilor protestante. Ori, inversând proporția, aceste loge francmasonice, societăți și asociații își justifică dreptul la existență prin trimbițarea umanitarismului lor, care stinge orice intoleranță dintre oameni și cultivă adevărată frățietate, fără vre-o poruncă de constrângere din afară și fără gând la vre-o răsplată. Și adaogă să spună, cu mândrie, că li-se atașază ceice nu se pot încălzi de o acțiune caritativă creștină, care poartă pecetea confesională. Și cu, ei ar fi mai ales intelectualii și bogătașii: »...personalități distinse, a căror valoare morală, intelectuală, socială și sentimente patriotice sunt mai presus de orice discuție.«

Interesul pentru logele francmasonice, la noi n'a prea aflat ecou. Dela »junimiști« încoace a lăncăz. Acum pare a reinvia. În alte țări, au făcut vâlvă »alcătuirile societății moderne,« cu instituții

de ocrotire, cu asociații, cari au scris pe stindardele lor deviza iubirii.

Nu examinez acum dacă »opera« umanitarismului filosofic, fără religione și fără Hristos, a adăogat un dram de fericire omenirii, a svântat o lacrimă? Ori, dacă, ceice știu vorbi frumos despre dragoste și umanitarism, dau peatră în loc de pâine celor ademeniți pe un drum de amăgire. Dacă nu cumva, cei ce au risipit sămânța nemulțumirii, în numele dragostei de oameni, când masele agitate prind a se mișca răsvrățite, — ei se refugiază la loc sigur? Iar milioanele își poartă înainte jugul silei, fără odihnă, fără mângâiere și bucurie de viață.

Și-au pus vre-odată serios întrebarea »cei inițiați:« dacă umanitarismul lor este în stare să tămăduiască ranele, tăiate de egoismul necredinței, după-ce au izgonit dintre oameni religia lui Hristos, cu dragostea ei creștină?

Umanitarismul, pornind din cecece e omenesc în noi, ori cât de nobil ar fi, nu se preocupă decât tot de cecece e omenesc în oameni. În chip deghizat eliminează deci pe Dumnezeu, cecece e dumnezeesc în noi, pe Hristos cu dragostea Lui, înlocuindu-o cu iubirea omului către oameni, al cărei centru e tot eul propriu. Pe când dragostea creștină pleacă dela Dumnezeu pentru a duce la Dumnezeu: »Să iubești pe Domnul Dumnezeu Tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din toată virtutea ta.« Și la fel pe aproapele tău, punându-te pe tine însuși termen de comparație. Ce criteriu de apreciere a dragostei către oameni are umanitarismul?

Dar evanghelia dragostei lui Hristos nu se oprește aici, ci urcă muntele idealului până în vârful: »Iubiți pe vrășmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă pe voi, binefaceți celorce vă urăsc pe voi și vă rugați pentru cei ce vă supără și vă prigonesc pe voi, ca să fiți fiii ai Tatălui vostru Celui din ceruri« (Mat. 6, 44—5;) Iată întemeierea frățietății adevărate, între fiii aceluiăș Părinte! Care El a iubit mai întâi încât pe unul născut Fiul Său L-a dat pentru noi. Și Domnul n'a spus fraze. A realizat însuși porunca iubirii în superlativ, dându-ne pildă: Răstignit pe cruce de vrășmașii Săi, se ruga: Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac« (Luc. 23,34;)

Această dragoste jertfelnică e izvorul carității creștine care se pune în fața umanitarismului, ce nu se sfiește să spună: »...încă tot nu e destulă dragoste în lume, ca să o mai putem împărți și pentru o ființă în afară de oameni...« Mărturisire, care dă pe față răsvrătirea umanitariștilor față de Dumnezeu.

Nu e dragoste lucrătoare în lume, pentru că lumea a rupt legătura cu Dumnezeu, cu Hristos, izvorul de inspirație al dragostei.

ARADUL NOU

Sfințirea Clopotelor dela Biserica ort. rom.

Duminea trecută 25 Ianuarie la ora 11 a. m. s'a făcut sfințirea clopotelor dela biserica ort. rom. din Aradul Nou. Serviciul religios a fost oficiat de P. C. Pr. Dr. Nicolae Popovici. În afară de credincioșii parohiei au asistat la această sărbătoare și D-l prefect al jud. Arad Dr. Iustin Marșeu, dl preș. al consiliului permanent Dr. Augustin Lazar, dl pretor Iosif Anghelina, dnii deputați N. Adam și Borneas, dl notar Alex. Rațiu, Dna și dl Dr. Aurel Crișan, Dna și dr. Victor Chirița, Dna și dl Ugrin, Dna N. Popovici, Dna Rațiu, Dna și dl. Novac, Dl adv. Micloși, dl Neamțu, dl, sub. notar Băt, dni inv. Vodă și Stoici etc.

După terminarea serviciului religios Pr. Dr. N. Popovici a ținut o predică ocazională scurtă, precisă și mișcătoare. A adus apoi vii mulțumiri, în numele parohiei dlui Dr. Aurel Crișan care a cumpărat clopotul cel mare și dlui Dr. Victor Chirița pentru clopotul cel mic. Apoi dlui Novac și Pr. protopop Seculin cum și tuturor celorlalți donatori. Pr. Popovici s'a exprimat mulțumirile dlui prefect Dr.

Iustin Marșeu pentru onorarea festității prin prezența Domniei sale.

După terminarea serviciului tot asistența a așteptat afară până s'au așezat clopotele în turla bisericii și au salutat primele sunete.

Parohia română din Aradul Nou este o parohie foarte săracă, compusă în majoritate din Coloniști. Biserica se clădește și împodobirea ei este o dovadă vie de ce pot face inimile caritabile, în timpuri ca cele de față. Fapta D-lor Dr. Aurel Crișan, Dr. Victor Chirița și Novac sunt o vie pildă adevărat sacrificiu desinteresat pentru ajutorul aproapei și al credinței strămoșești. Biserica se va ruga întotdeauna pentru ei și familiile lor. Domniile lor au gustat duminea trecută momente de adevărată fericire, privind fețele recunoscătoare și capetele pleșuve ale coloniștilor, când din turul bisericii răsuna pentru prima oară clopotele credinței strămoșești în mântul propriu.

Multă mângâiere sufletească a fost pentru parohieni prezența D-lui prefect Marșeu. Poporul știe să aprecieze fără ca noi să bănuim, atențiunea cu care i se arată de sus. **Coresp.**

Hramul Bisericii militare din Arad-Cetate.

Sâmbătă 17 Ianuarie a. c. ziua sf. Antoniu, biserica militară și-a serbat hramul ei printr'un serviciu divin solemn și un parastas pentru eroii întregirei Neamului și morții familiilor, cari au contribuit la înzestrarea bisericii.

Serviciul liturgic a fost oficiat de către I. Prea Cuviosia Sa, Dr. Suci, Preotul Dr. Șiclovan, profesori la Academia Teologică și Preotul militar Gheorghiu cu un diacon iar răspunsurile liturgice au fost date în chip minunat de către corul militar t. r. din Regim. 93 Int., ca organizat de confesorul militar.

O predică înălțătoare a fost rostită din amvonul bisericii de către Preotul profesor Șiclovan.

Biserica largă și plină de lume militară, aspectul de mare curățenie, cu calapeteasma prea frumoasă și iluminată electric, cu băncile și stranele care permit șederea mai îndelungă la serviciul divin, solemnitatea serviciului și corul militar, au lăsat frumoase impresii.

Unde e vie dragostea de Dumnezeu, e lucrătoare și dragostea către aproapele, prin fapte ale milostivirii, cari au umplut fața pământului cu așezăminte, în cari ucenicii lui Hristos lucrează cu devotament până la uitare de sine și cu jertfelnicie mucenicească, pentru binele semenilor lor; — nu numai pentru a mângâia, întări și înălța sufletele din nevoi, lipsuri și suferințe, ci și pentru a le mântui pentru viața de veci.

Noi nu osândim umanitarismul, ci-l vom sprijini, ori unde îl vom vedea la lucru, socotindu-l ca un pas făcut înainte spre Hristos, și nădăjduind că apropiindu-se de El, în lumina Lui, se va putea preface din mărgean de imitație în perlă adevărată.

Arhim. P. MORUȘCA.

siuni participanților acestei serbări religioase.

S'au spus cuvinte frumoase de recunoștință pentru Generalul Anton Ivanovici, fostul Comandant al Div. 1 Cav. care a lăsat Garnizoanei și orașului, biserica aceasta transformată și înzestrată în mare parte cu obiecte adunate de Domnia sa, personal.

Deși în zi de program de lucru, Garnizoana a știut să cinstească cum se cuvine tradiția patronului unei biserici pusă în serviciul armatei și școlilor spre lauda Comandantului militar care a dat dispozițiile necesare ca să participe și trupă și domni ofițeri iar preotul militar s'a achitat de o frumoasă îndatorire.

Printre asistenți, am remarcat pe Doamna General Bălăcescu, D-nii Colonel Petrovicescu Comand. Brig. 3 Inf., Colonel Constantinescu Comand. Reg. 93 Int., Lt. Colonel Manafu, Șef de Stat major al Div. 1 Cav. cu Doamnele, Lt. Colonel Sion Comand. Ar. Călăr., Lt. Colonel Babescu dela Ci. R. Maior Milache din Reg. 1 Roș., D. C. Popa din partea Primăriei orașului Int. Maior Penescu, Căpitan Trofin de Doamna, Medici militari, Dr. Opris, Bonciocat și I. Nicolescu cu D-na Căpitanii Brăcăcescu, Condeescu, Ștefănescu, Roșianu, Cosar cu D-na, N. Popovici, Vorșan, Cojocaru, Cavașopol, Bica, Stănescu, Teodorescu, Zai, Fărămacist Hereșiu Mircea, Movanu ș. a. **Cor.**

Timp de 55 ani multe mii de cumperi părători mulțumitori comandă semințe de legume, flori, agricole, cepe de flori, plante, trandafir altoiți s. n. în calitate cunoscut superioară dela firma **Arpad Mühl** colina de comerț de semințe, stabiliment de grădinarie, TIMISOARA III bb. Preț curent în românește la corul gratuit. 2-3

Plângerea Secuilor la Liga Națiunilor. Pretențiile absurde ale foștilor administratori ai averilor din Ciuc. „Bunuri private“ sau „bunuri publice“? Netemeinicia unor afirmațiuni secuiești. Istoria vorbește. Documente zdrobitoare, cari sprijinesc punctul de vedere românesc.

Deodată cu deschiderea ședințelor Ligii Națiunilor, presa maghiară de peste tot umple coloane întregi cu chestiunea „*revindicărilor secuiești*“ ale câtorva pretinși foști proprietari din județul Ciuc, ai căror „*bunuri private*“ ar fi fost confiscate, respectiv expropriate în mod ilegal de către Statul Român în 1921 pe baza dispozițiilor Reformei Agrare, în timp ce țărani români formând „*Comunitatea de avere*“ din Caransebeș, au fost lăsați pe mai departe proprietari ai terenurilor ce dețineau.

Drept urmare a acestei nedreptăți (?) cei interesați s'au adresat Ligii Națiunilor, iar procesul ar urma să fie judecat de către comisia de trei a Ligii, în actuala sesiune.

Cât de absurde sunt pretențiile acestora, cari au formulat plângerea și cari n'au fost de fapt decât simpli administratori, iar nu proprietari, ai unor „*bunuri publice*“ și *nu private*, se poate vedea și din lipsa totală de argumente serioase, ce invocă petiționarii în sprijinul tezei lor.

Căci, (ca să ilustrăm printr'un singur exemplu netemeinicia afirmațiunilor lor), pe când „*Comunitatea de avere din Caransebeș*“ a câștigat dreptul de proprietate, printr'o lege din 1873, asupra terenurilor deținute până atunci de către regimentele grănicerești de acolo, bunurile regimentelor secuiești din Ciuc și Treiscaune au fost confiscate în urma revoltei acestora din 1848 contra Impăratului, și retro-cedate doar cu drept de administrare peste 2 decenii „*populației județului Ciuc și Treiscaune*“ printr'o simplă „*rezoluție regească*“, dar nu și prin *votul Parlamentului*.

Nu se poate identifica deci starea de drept a „*Comunității de avere*“ din Caransebeș, cu aceia a pretinșilor bunuri secuiești din Ciuc.

Dar să lăsăm mai bine să vorbească istoria, care nu poate fi falsificată, cum ar dori s'o facă „*despuiații*“ (?) secui și împreună cu ei zeloasa presă minoritară.

Istoricul confiniilor militare.

Granițele de Est și Sud ale imperiului austro-maghiar trebuiau aparate în mod extraordinar față de invazia populațiilor asiatice. De aceea domnitorii aveau clădit pe de-o parte „*cetăți*“, pe cealaltă parte au organizat instituția „*confiniilor militare*“. Legislația ungară mai multe secole e plină de dispoziții asupra acestui obiect și vedem de ex. prin sec. XVII legi pentru înfrânarea incursiunilor grănicerilor români așezați pe frontiera Slavoniei și în jurul „*cetății Ossiec*“.

Organizarea confiniilor militare s'a făcut prin patente imperiale numite „*Grenzprivilegium*“ din 1530, „*Grenzrecht*“ din 1754 și „*Grenz-Grund Gesetze*“ din 1807, modernizat la 1850.

Confiniile militare au fost separate de administrația politică a țărilor și au rămas sub direct comandamentul generalilor imperiali. În 1789 regulându-se granițele între imperiul austriac și cel român, s'au defalcat din teritoriul „*Moldovei*“ păduri și munți cu suprafața

de peste 100.000 iugăre, (1 iug. = 1600 st. pătrați = 5715 m² aproxim.). cari s'au afectat confiniilor militare prin decretul din 1783 ale împăratului Iosif II, însă *fără ca dreptul de proprietate să fi trecut asupra grănicerilor*, ci numai spre folosință li-s'au dat.

Organizarea.

În organizarea finală a confiniilor militare aflăm 4 districte, comandate de câte un general, și anume:

- I. Districtul Croato-slavon
- II. „ Bănățean, român
- III. „ Ciuc-Treisc. săcuiesc,
- IV. „ Năsăud, românesc

Districtul croato-slavon nu ne privește mai de aproape.

Districtul Bănățean.

a câștigat dreptul de proprietate asupra terenurilor afectate acelor regiuni de grăniceri prin dispoziția legilor din 1873, prin care s'a ordonat *segregarea* pădurilor până atunci comune, cedându-se, prin lege, jumătate din aceste păduri satelor grănicerești, care împreună s'au organizat formând renumita „*comunitate de avere*“ a foștelor regimente grănicerești din Caransebeș.

Reforma agrară a scutit aceste păduri de expropriere, pentru că asupra acestora s'a săvârșit, s'a aplicat scopul sublim a reformei agrare, căci *prin segregarea din 1873 s'au format tocmai acele păduri comunale, pe care le concepe și actuala reformă agrară*.

Districtul Năsăud.

Diferă în privința titlurilor inițiale a dreptului de proprietate, întrucât aici aflăm în parte proprietari „*ab antiquo*“ cari derivă dreptul lor direct dela legionarii romani veniți în Dacia-Traiană.

În 1366 magistratul orașului Bistrița *refuză plângerea sașilor*, cari reclamă pădurea muntoasă din preajma comunei românești Săn-Petru, pentru că „*blaci aegre ferunt, ut territorium suum ultra mille annos possessum dissipetur*“, adică românii se opun ca să li-se ocupe teritoriul pe care îl *țin de 1000 ani, în posesiune*, numind pe sași: „*teutones advenae*“ (teutoni venetici), iar ei, românii afirmându-se „*băștinași*“.

Atât asupra acestui teren, cât și asupra munților revindecați, Impăratul în 1851 dispune, deodată cu desființarea instituției confiniilor militare, *să rămână pe mai departe în posesiunea regimentelor românești*, iar legea din 1890 ratifică contractul prin care Statul cedează cu „*etern drept de proprietate și irevocabil*“ terenurile din districtul Năsăud celor 44 comune grănicerești, drept răsplătă și recunoștință a jinitei lor loiale și a serviciilor militare aduse întru apărarea granițelor.

Districtul Ciuc-Treiscaune.

a primit tot în baza decretelor lui Iosif II. și tot *numai în folosință* și pentru scopurile confiniilor militare, circa 80.000 iugăre, din așa numiții „*munți revindecați*“, însă fiind *dela început refractari disciplinei militare, și revoltându-se chiar în*

1848 contra Impăratului (au luptat alături de armata lui Bem), acesta printr'o ordonanță din 1851 *desființează* regimentele secuiești, *le confiscă toate terenurile pentru „crima de sperjur“* (călcarea jurământului de fidelitate.)

Deși în 1868, la insistența unor miniștri, Impăratul restituie printr'o „*rezoluție*“ evazivă aceste bunuri „*populației județelor Ciuc și Treiscaune*“, totuși atât din dispozițiile statutelor, care reglementează administrarea acestor bunuri, cât și din totala lipsă a puterii legislative, îndeosebi a Parlamentului (căci, într'o eră a parlamentarismului nu poate fi considerată completă înstrăinarea bunurilor publice fără votul Parlamentului), rezultă imperfecțiunea, ilegalitatea acestei retro-cedări.

Acesta e motivul pentru care comisia Agrară casând hotărârile Comisiunilor de Expropriere a constatat, că bunurile poreclite fără nici o bază legală „*bunuri private din Ciuc*“ trebuie considerate ca „*bunuri publice*“, și au putut fi deci supuse *fără expropriere* destinației reformei agrare.

Ce vor foștii administratori secui?

Plângerea către Liga Națiunilor.

Față de această procedură au înaintat foștii *administratori*, membrii ai Congregației județului Ciuc, ai căror mandat a expirat în toamna anului 1918, — o plângere către Liga Națiunilor, în care accentuiază, că lor li s'au *confiscat* aceste bunuri și distribuindu-se între comune *au fost împărțite, pe nedrept, zic ei, și 4 sate românești din Ciuc*.

Concluzii.

Din aceste documente istorice indiscutabile, care formează doar o mică parte din materialul ce ne stă la dispoziție, reese cât de șubred a fost clădită și pe ce temelii false se bazează teza secuiescă în chestiunea bunurilor din Ciuc. Se vede clar, că *aceste bunuri sunt publice* și în consecință *Statul Român avusese tot dreptul să dispună asupra lor* în spiritul reformei agrare, *fără nici o expropriere*.

Foștii administratori secui ai bunurilor până în 1918, un mănunchi de oameni căzuți deodată dela venituri într'adevăr princiară, foarte natural că nu se pot împăca cu noua situație, și-și închipuie, că formulându-și absurdele pretenții întrecând orice limită a bunului simț în denaturarea adevărului, vor putea să obțină *privilegiu*, la care — ei știu mai bine aceasta — n'au nici un drept. Iar presa minoritară, îndeosebi cea ungurească, gata a lua parte oricând, fără cercetări prealabile de drept și dreptate, în orice acțiune îndreptată împotriva Statului Român, le ține ison.

Opinia românească însă nu se lasă îndusă în eroare de mincinoasele vălcărelor ale unor interesați în cauză și ai căror sentimente sunt îndeobște cunoscute. Plângerile lor nu vor înfricoșa sau induioșa pe nimeni, căci *prin aplicarea justă a reformei agrare*, cea mai democratică și dreaptă reformă ce s'a făcut vre-odată, s'a făcut dreptate nu numai țărânului român, ci și secuului și celorlora de alt neam din România.

Și dreptatea trebuie să primeze chiar și în pofida dușmanilor ei.

Punctul de vedere al Guvernului Român.

În posesiunea acestor documente și ale altora foarte numeroase, *Guvernul îl va fi ușor să răstoarne falsele teorii ale falsilor proprietari.*

Politica socialistilor unguri. Ce-i cu internaționala?

—oxo—

Partidul social democrat din Ungaria s'a înregimentat în apele revizioniste. Așa aflăm din Budapesta. Vestea nu ne surprinde și avem motive să fim mulțumiți de aceasta întorsătură. A căzut o mască și apare în plină goliciune himera proletariatului internațional unguresc. Se năruie un basm muncitoresc și se deschid ochii muncitorilor din România, că în dosul ideologiei cu inspirații budapestane se ascunde tot groful feudal stăpân absolut al maselor proletare.

O învățătură și un îndemn pentru muncitorimea din România: socialismul internațional este doar zdreanța simbolică a conducătorilor flămânzi de ciolan, iar fondul este tot *ideia națională*, ideia care sapă prăpăstii de șanțuri între popoare și nu clase sociale. Căci altfel ar fi de neînțeleasă legătura între socialismii democrați, cu liga profilor greu încercați prin improprietățile moșicilor.

Un document muncitoresc în atențiunea celor flămânzi de adevăr și pentru deschiderea ochilor muncitorimei din România, acelei muncitorimi din România, care înainte de a se diviza în români, unguri, nemți, etc. va ști, că frații lor de dincolo vreau stăpânirea Ardealului și nu pentru că să-i salveze de jugul valah, ci ca să le ia pâinișoara dela gură și să restabilească minunatele resurse de îmbogățire a orașului de magnați de pe cele două maluri dunărene.

Același vecinic cântec al burții flămânde, idealul socialist, comunist, internațional, slujind doar ca paravan în fața proștilor.

Fiți atenți, muncitori din România. Pe creștetul umerilor voștri se schimbă doar stăpâni și mai greu apasă stăpânia celui nou.

Tovle

ADUCEM LA CUNOȘTINȚA ONOR. PUBLIC, că începând de azi, se capătă carne proaspătă de porc, vițel și vită. Deasemenea mezeluri proaspete și carne afumată de cea mai bună calitate, la

CAROL ZUREK

B-DUL REG. FERDINAND 31, PESTE DRUM DE FOȘTA MOARĂ SÉCSENVI.

Nr. 111. 1—2.

Cele mai bune ceasornice le cumpărați la Csáky

ceasornic și bijutier în ARAD, peste drum de biserică Lutherană, Atelier propriu de primul rang pt. repararea ceasornicilor. No 92

Din ultimele surse de știri aflăm, că „*comisia de trei*“ a Ligii Națiunilor însărcinată cu desbaterea acestei chestiuni, va transpune procesul la Curtea din Haga sau, ceea ce este mai probabil, va îndruma pe petiționari la *Inalta Curte de Casație și Justiție din București*.

Intr'adevăr, în acest proces se discută dreptul de proprietate asupra unor bunuri pământesti (păduri etc.), or *glecare cetățean are nu numai dreptul dar și datoria de a se adresa întâi organelor de justiție ale Țării sale*.

Acesta este dealifet unul din punctele de vedere și ale Guvernului, în chestiunea care agită atât de mult spiritele concetățenilor noștri minoritari din tot cuprinsul Țării și ale unghurimei de peste hotare.

PUBLICAȚIUNE.

Șeful comisariatului circ. I-a de Poliție, aduce la cunoștința tinerilor recrutati în anul 1930 contingentul 1931 să se prezinte urgent la comisariat (Prefectura Poliției pe coridor dela poartă la stânga ușa 53) pentru a primi ordinele de chemare.

Kndlein Edmund, Lingurar Pavel, Neumann Friedrich, Borbén Pavel, Dudas Ioan Petre, Iluță Cornel, Hollan Nicolae, Laszlo George, Kéri Ștefan, Martisca Iosif, Nagy Mihai, Haiduc Iosif, Budacsek Ludovic, Dauffi Gavril, Varga Eric, Nagy Ștefan, Kovács Mihai, Mođovan Gheorghe Böhm Alexandru Aladar, Farcas Artur, Schwartz Francisc, Schwartz Ernestin, Baros Iuliu, Géza Gandent, Czank Iosif, Szinder Roman, Káron Carol Chostian Nicolae, Zeretyaky Ioan, Wolechtor Desideriu, Varga Ioan, Vlághos Iosif, Valda Ioan, Vásaárhey Toma, Carol Iosif, Veres Iuliu, Toth Daniel, Toth Nicolae, Tóneiz Ioan, Szohodai Andrei, Sztlnhan Alexandru, Szabados Ludovic, Szombati Ștefan, Szeller Alexandru, Schaffer Ioan, S h o s z: Francisc Tiberiu, Schmidt Eugen, Scharmann Ștefan Iuliu, Spirnyák Ludovic, Sebő Pavel, Simandan Aurel Solitesz Dionisie Ioan, Raab Francisc, Kss Teodor, Kápcos Ștefan Petre, Káglor Wilhelm, Kosin-szky Victor Ludovic, Kadar Emeric Ladislau, Kiss Iosif Andrei, Kleitsch Iosif, Krausz Ioan, Kántor Alexandru Iosif, Kosa Ludovic, Károsey Albert, I. C. Cumila, Kss Eugen Iosif. Razer Ladislau, Ștefan Iosif, Reiner Andrei, Rubas Alexandru, Iosif Ioan, Petk Ludovic, Potoczki Mihai, Polacsek Arcadie Adab, Ludovic, Poileu Emil Emerc, Nyemecz Arcadie, Nicula Vladimir, Mucsi Ștefan, Mancha Iosif, Marocik Andrei Petru, Molnar Coloman, Mező Ștefan, Mausz Francisc, Meinertz Geza, Andrei Francisc, Mendrik Zoltan, Manet Alexandru, Laczma Ladislau Aloizu, Lukács Alexandru, Zobb Vicentie, Zurați Emil, Jakab Iuliu, Hesz Ernestin, Halmai Adalbert, Honfi Desideriu Antoniu, Haker Andrei, Heiszler Ioan Adalbert, K kmarin Ladislau Guttmann Ludovic, Georgely Adalbert, Gal, Alexandru, Gruber Ernest Ștefan, Ferenczy Dionisiu Lorant Alexiu Iuliu, Fenyszarusi Gheorghe, Echlich Emeric Wilhelm, Deak Ludovic, Dressmandt Arthur, Damacsek Ludovic, Csák Andrei, Czegléfi Carol, Czedy Edmund, Czech Iuliu, Cămpian Aladar, Chovan Martin, Bloch Iuliu, Boja Iuliu, Budean Mihai, Balogh Iosif Bencze Ladislau, Balajthy Iuliu, Alex. Coloman, Balázs Iuliu, Aranyos Ioan, Antalfi Ștefan, Antonescu Caius, Szokamár G-rő Ioan, Disztinger Fr. Leopold, Tőke Ludovic.

Șeful Circ. I-a Comisar
ss. Deteșan S.

Casa Cercuală pentru asigurările sociale

Serv. pentru urmăriți
No. 640/931.

PUBLICAȚIE DE VÂNZARE

Subsemnatul agent de urmărire al Casei Centrale, conform art. 27 din legea de urmărire, fac cunoscut prin aceasta că în ziua de 6 Februarie anul 1931 ora 10, se vinde prin licitație la fața locului averea din Cafeneaua Orașenească obiectele ce i s'au sechestrat, prin procesul-verbal cu No. pentru neplata sumei de lei 14.367 datorită Casa Cercuală.

Obiectele sechestrate sunt: 128 buc. meserițe, 8 canapele, 37 mese și alte obiecte notate în procesul verbal de sechestrul No. 428 prețuite în suma de Lei 30.000,

Prin urmare, aceia cari vor voi a concura la licitația acestor obiecte, să se prezinte la locul indicat, în ziua și ora fixată. Se cere concurenților să depună mai întâiu o garanție de 10% din valoarea obiectelor.

Agent de urmărire
(ss) Morariu

1-1

Publicație de licitație falimentară.

Subsemnatul în calitate de curator al masei falimentare a falitului Panyk Andrei din Șebiş, prin aceasta aduc la cunoștința publică, că în baza încheierii Tribunalului Arad cu Nr. sind. 33 din 1930, se vor vinde la licitație publică prin oferte închise următoarele mărfuri: Grupul I. material lemnos cuprins în inventar sub pozițiile 1—128 și 822, în valoare de 197 432 lei: Grupul II. diverse mărfuri din prăvălie și aranjamentul prăvăliei, înșirate în inventar sub pozițiile 129—191 în valoare de 760 642 Lei, iar în grupul III. mobilele din casă înșirate în inventar sub pozițiile 792—821 în valoare de 11.190 Lei, pe lângă prețul de strigare de 75% din valoarea indicată a mărfurilor în inventar:

Licitatiunea se va efectua în ziua de 7 Februarie 1931 la orele 15 în biroul avocatului Dr. Gheorghe Sărbu avocat în Arad, Bulevardul Regele Ferdinand, ca președintele consiliului falimentar.

Amatorii sunt obligați ca odată cu oferta lor prezentată într'un plic închis, să depună drept valdiu 20% din prețul de strigare.

Mărfurile se vor vinde eventual și sub prețul de strigare celui care va oferi mai mult, rezervându-și consiliul falimentar dreptul ca întrucât nu s'ar ajunge la un preț corespunzător, să continue licitațiunea verbală, sau să încredințeze curatorului falimentar, la vânzarea mărfurilor din mână liberă.

Ofertații sunt obligați a menționa în ofertele lor că au văzut marfa asupra căreia au înaintat oferta.

Cumpărătorul este obligat a achita în termen de 3 zile dela primirea ofertei sale prețul de cumpărare, îngrijindu-se totodată în acest termen și de transportarea mărfurilor, — și evacuând localul a-l preda curatorului. Totodată mai este obligat a depune în numerar și taxele și impozitele convenite după aceasta vânzare.

Calitatea și cantitatea mărfurilor nu este garantată nici de consiliu și nici de curator.

Inventarul falimentar se poate vedea în biroul meu, iar mărfurile pe lângă intervențiunea mea, în localul de prăvălie situat în Șebiş în fiecare zi între orele 9-12 și 16-18.

Șebiş, la 16 Ianuarie 1931.

Dr. Petrița Petica avocat
1—1 Șebiş Jud. Arad

Cocs de Silezia,

mai REDUSE PREȚURI.

ALTMANN EDE, Arad, B-dul Reg. Ferdinand 44

VOPSEȘTE ȘI CURĂȚĂ CHIMIC HAINELE FINE DE TEATRU ȘI OCAZII

Str. Brătianu 21. KNAPP Str. Ep. Radu 10.
Instalație electro-motrică modernă.

CERCUL DE RECRUTARE ARAD.

CIRCULARĂ.

Se aduce în mod strict la cunoștința tinerilor cari au cerul amânare pentru continuarea studiilor pe anul școlar 1930—1931 că în conformitate cu ordinul Ministerului Armatei No. 548 din 8. I. 1931 ultimul termen pentru completarea actelor este data de 31 Ianuarie 1931, cunoscând că în caz contrariu sunt expuși a cădea în situația de nesupuși la încorporare, pierzând și dreptul la reducere de termen a serviciului militar.

Comand. Cerc. de Recrutare Arad.

Colonel H. Laugier.

P. Conformitate.

Șeful Bir. Recrutare Arad.

Lt. Col. Indescifrabil

CERCUL DE RECRUTARE ARAD.

CIRCULARĂ.

Cercul de Recrutare Arad face cunoscut tinerilor călărăși cu schimbul Contingentul 1931 că vizitarea cailor se face la reședința Divizionului II. 13 Călărăși la Aradul Nou în fiecare Vineri, Sâmbălă și Duminecă dimineața între orele 9-12 până la data de 1 Februarie a. c., iar după aceea dată în fiecare zi din săptămână.

Tinerii vor avea asupra lor dovezi că au fost recrutați din oficiu pentru trupa călare cu schimbul sau după cerere, contrar Comisia nu le va vedea caii.

Comand. Cerc. Recrut. Arad.

Colonel H. Laugier

Șeful Bir. Recrutare Arad.

Lt. Col. Indescifrabil

Curățirea și vopsirea hainelor o face în modul cel mai perfect

HOSZPODAR Str. V. Stroescu 13.

Fotografii artistice
puteți obține la

STOJKOVITS & BÉKÉS
FOTOGRAF
— ARAD —

Prețuri reduse:
6 cărți poștale
numai 160 lei.

Nr. 94. 3-3.

ANUNȚ.

S'a perdut în ziua de 11 Ianuarie pe peronul Gărei sau pe «Corso» între Hotel-Central-Magazinul Singher un „Medalion” de aur care are desemnat în relief «St. Gheorghe».

Cine l-a găsit este rugat a-l preda Administrației ziarului.

Convocare.

Direcțiunea școlii primare de stat Nr. 2, din Arad, invită părinții elevelor precum și pe cel ce se interesează de bunul mers al acestei școli la adunarea generală ce va avea loc Duminecă 1 Februarie a. c. ora 11 a. m. în localul școlii, cu ori ce număr de membri.

FOTOGRAFII
PT. LEGITIMAȚIE
2 bucăți Lei 25.

str. Alexandri 5 (Salac u.)
No. 106. 1—2.

Mai frumos lustruește
calcă și spală spălătoria

Terezia Buttinger

Strada Consistorului (fost Str. Batthyány) 35 în curte. 1—4

Aviz.

Carnete de identitate sunt valabile 5 ani, pentru aceasta e în interesul fiecăruia ca fotografia pentru carnetul de identitate să și-o facă la unul din membrii sindicatului fotografilor, pentru că aceștia și iau responsabilitatea pentru durata fotografiei, atât față de autorități cât și față de marele public, ajutând în același timp pe cei fără lucru. Să se ferească toată lumea de fotografiu ocazionali și fără experiență

căci peste câteva luni va avea neplăceri, fotografiile din carnete vor fi de nerecunoscut și totul va trebui luat dela început, ce natural aduce după sine neplăceri.

Biroul pentru eliberarea carnetelor se preinde după fiecare fotografie personală un bon eliberat de fotografi. Sunt eliberarea oficială a acestor bonuri în dreptății următorii fotografi: Ștefan Curticean, Str. Românilui 2. Ștefan Curticean, Calea Șaguna 90. Fodor Ella, Str. Meșianu 3. Göbner A. str. Meșianu. Hosdovits Tiberiu, Calea Șaguna. Kossak și Schwartz, str. Brătianu 3. Lăpușca Iuliu, Șega. Nagy Géza, Bdul Redina Maria (vis-a-vis cu Prefectura jud.). Fotosalon Olga, Bdul Reg. Maria 20, (peste drum de Dacia). Ruhn Ludovic, str. Barijiu. Sándor Eugen, Bdul Reg. Ferdinand (lângă bis luterană). Stoikovits și Békés, Piața Avram Iancu 16. Weiss Lipot, Bul. Reg. Maria, (curtea Băncii județene). 1—1

FOTOGRAFII pentru CADOURI, SE PREGĂTESC în GÉZA NAGY
ATELIERUL de FOTOGRAFII ARTISTICE
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA 8.
PESTE DRUM DE PREF. JUDEȚULUI. Atelierul e deschis și Dumineca

Cititori, răspândiți
„Aradul“

Bolintineanu luptând pentru Unire.

Conferința D-lui prof. univ. G. Bogdan-Duică.

Cu prilejul aniversării Unirii Principatelor, a vorbit la Palatul cultural, în cadrul unui festival artistic, organizat de Despărțământul „Astra”, d-l prof. univ. G. Bogdan-Duică despre „Lupta lui Bolintineanu pentru realizarea Unirii” luptă desfășurată în coloanele gazetei „Dâmbovița”.

Gazeta „Dâmbovița”.

Primul număr al acestei publicații săptămânale pornită de Bolintineanu spre a pregăti opinia publică pentru Unire apare la 11 Oct. 1858, deci în ajunul alegerilor electorale pentru adunarea care avea să se pronunțe asupra viitorului domn al țării românești.

Nu ca om politic pornește el această acțiune, după cum însuși o mărturisește în răspunsul său la un atac, care-i contestă dreptul de-a se amesteca în politică. «Scriu politică tocmai fiindcă nu sunt om politic. De ași fi fost om politic, n'ași fi scris, ci ași fi făcut ceea ce scriu». Dragostea sa de neam, patriotismul său entusiast, nu-l lăsară însă să rămână inactiv în fața evenimentelor covârșitoare, cari aveau să marcheze o răspântie hotărâtoare în viața neamului său. De aci gazeta Dâmbovița.

Importanța Adunării naționale

Era firesc că acest moment hotărâtor era în funcție de aceia cari vor compune adunarea. De aceia primul său gând se îndreaptă în această direcție. «Dela felul compoziției Adunării — spune Bolintineanu în articolul program — depinde soarta patriei noastre.»

«Orice interes personal, orice vis ambițios, orice cugetare egoistă ar prezida la alegeri, ar fi o crimă. În ziua terminării alegerilor, țara noastră va trebui să îmbrace vesmântul de sărbătoare sau doliul morții».

Datoria proprietarilor.

Cum adunarea se compunea numai din proprietari, cari își vedeau periclitat viitorul în cazul izbândei ideilor progresiste cari preconizau unirea, era firesc să se insiste mai ales asupra acestora. Bolintineanu într-o serie de articole va căuta deci să răstoarne pe rând obiecțiunile din care isvureau temerile lor, continuând în unul din aceste articole astfel: Dacă proprietatea nu se

va pătrunde de aceste adevăruri, dacă în loc de-a se gândi la interesul țării, fără care nu se chezește nici un interes individual, se va ocupa de interesele sale și va da un domn ce ar continua lucrarea de cădere a acestei țări, își va ucide ea însăși dreptul său politic, trăgând după sine și dreptul politic al țării. Căci, însăfârșit, Europa ce nu ne este nimica datoare, poate des gustată de atâtea mizerii, să zică într-o zi: Această nație este un cadavru. Pierderea țării ar fi fatală pentru popor și pentru proprietate; pentru cea din urmă și mai mult. Ea are mai mare interes a apăra drepturile politice ale țării, chiar pentru drepturile sale. Poporul ce nu ar avea să aperse decât lanțurile sale, poate să zică într-o zi — cu ilustrul fabulist — că puțin îi pasă turmei dacă va fi mâncată de lupi sau de păstori». Aluzie la Gr. Alexandrescu, care în o broșură scrisă împotriva lui N. Istrati, se răboiește cu concepția antiunionistă a acestuia.

Partidele politice.

Dar mentalitatea proprietarilor nu era singurul obstacol care periclită unirea. Și astfel Bolintineanu se vede nevoit a releva și celelalte neajunsuri ale vieții politice de atunci, făcând o paralelă între partidul conservator retrograd și cel progresist și pledând cu toată convingerea pentru cinstea acestui din urmă care urmarea înfăptuirea cu orice preț a unirii.

Făcând comparații cu țările învecinate, Bolintineanu arată cum cele mai multe scăderi ale neamului sunt moșteniri datorite contactului cu aceste popoare, ca de pildă aversiunea noastră față de meseria care este o slăbiciune proprie poporului maghiar.

Olitorul Domn.

Ceeace îl preocupă însă în deosebi pe Bolintineanu, e persoana viitorului domn. El visează un domnitor, «care să nu aibă nici o legătură ilegală cu cel strein, nici îndatoriri personale către nici o coterie de pământeni, un domn care să execute legile și să le respecte el însuși mai înainte d'a cere a le respecta supușii săi, un domn care să stigmatizeze corupția din dătină, abuzurile din administrație, un

domn pentru care rude și amici să-și fie cei ce respectă legile și iubesc patria, un domn pentru care toți românii să fie egali și singura distincție ce ar face între ei să fie a prețului pe cei onorabili de cei corupți, pe cei cu talente dintre cei ignoranți, un domn al cărui sistem de guvernare să fie a ridică mulțimea la dânsul, nu a se coborî până la mulțime, și dacă mulțimea ar fi coruptă, să o moralizeze, de-ar fi în contra nației, să o învețe a iubi patria, iubind-o el însuși, de ar fi nesupusă legilor, să o învețe a respecta legile, respectându-le el însuși.»

Atitudinea streinilor din țară.

În acel timp lumea străină din țară urmărea cu viu interes desfășurarea evenimentelor. Astfel unul din acești streini își exprima cu un prilej temeră că românii nu vor fi nici atât de civilizați, nici atât de patrioți încât să poată aprecia principiile salutare ale convenției europene. Bolintineanu răspunde, chemând ca mărturie istoria, care abundă în acte de patriotism eroic, pentru a ajunge la concluzia că și în generația actuală se vor găsi desigur elemente cari vor pune interesul țării deasupra micilor interese personale.

Apatia față de înscrierea în listele electorale.

Cu toată propaganda făcută, lumea se abținea totuși a se înscrie în listele electorale. Bolintineanu combate această indolență invocând exemplul englezilor, cari și-au părăsit familiile pentru a suferi toate ororile războiului în luptele din Crimeea. Aceștia au adus o jertfă pănăcând înscrierea în liste e o datorie. Ori jertfa e mai mult decât datoria.

Spiritul de desbinare.

Dar mai era și un alt dușman, care putea ușor să zădărnicească unirea: **Spiritul de divisiune dintre români.**

«Celebrul filoromân St. Marc Girardin în unul din articolele apărute în ziarul Les debats, strigă inspirat de o cugetare de adevăr: Toate acele desbinări, certe și divizii interioare între români servă pentru a compromite viitorul acestei naționalități înaintea Europei». «Odată aflându-mă în străinătate, — spune Bolintineanu, — înaintea unui om mare de stat, mă întreba ce păreri am de cutare și cutare persoane, oameni bogați și puternici. Răspunsul meu deși nu fuse favorabil, fuse fără ură, fără amărăciune. Lucru curios,

urmă acest mare diplomat, mă așteptam la o vijelie de injurii după cum fac toți compatrioții Diale fără osebire. Îți mărturisesc Domnului meu că am o mare stimă și afecție pentru nația română, este un sentiment al țării mele și al meu particular, însă nu pot zice tot astfel despre o parte de oameni din această nație. Toți se înegresc cu cele mai triste culori, unii pe alții, încât noi streinii ori trebuie să credem că toți sunteți răi, sau să nu dăm nici un preț vorbelor românilor, oricine vor fi. Bolintineanu continuă făcând o analiză a moralei publice și particulare din țară, arătând sursele acestor desbinări cari duc până la ură, simptom ce nu se găsește la alte popoare.

Libertatea tiparului.

Mai relevăm articolul despre libertatea tiparului, în care B. arată cum s'a introdus cenzura în țară, accentuând că libertatea tiparului nu poate fi o grație a guvernanților ei ci o emanație a adunării naționale, deci un drept garantat prin lege.

B. și Ardealul.

Articolele apărute în Dâmbovița ne dau numai o parte din Bolintineanul politic. Pe el l-a preocupat și soarta fraților subjugăți, scriind o inimoasă broșură în această chestiune: **România soabă la austro-maghiari.**

Personalitatea politică a lui Bolintineanu.

În resumat conferențiarul arată cum Bolintineanu în viața sa familială era de o curățenie morală desăvârșită. Acelaș suflet de puritan se desprinde și din toate acțiunile sale politice. A fost unul din spiritele cele mai morale ale țării. Prin articolele sale politice B. se situează în linia premergătorilor lui Eminescu, de care-l apropia și dispoziția sa spre reflecțiuni filosofice. Spre deosebire însă de expansivitatea lui Eminescu, Bolintineanu e un filosof chibzuit și consecvent.

E o mare greșală că editorii se mânginesc de obicei numai la poeziile lui B., în loc de-a ne reda într'un volum pe un Bolintineanu politic. Articolele lui din «Dâmbovița» sunt vrednice de-a fi strinse într'un mănunchiu, atât pentru patriotismul cald care emana din ele, cât și pentru felul cum reoglin-desc ele stările politice și sociale din preajma unirii, stări ce persistă încă și astăzi în mare parte.

Poveste pentru cei mari.

SPRE CASĂ.

Un vuiet lung. Sirena fabricii dă semn să înceteze munca. Par'că e un oftat jalnic ieșit din miile de piepturi, cari sub povara zilelor mizere au uitat ce e strigătul de bucurie. Pe poarta larg deschisă apar câțiva muncitori, ca niște stafii. Umbrele se depărtează în liniște mormântală, pierzându-se în întunerecul stupid al străzilor înguste și murdare.

«Grele vremuri» aud șoptind un moșneag gârbovit de trudă. «De ce să ne mai ducem acasă cu bănușii ăștia? Dacă vor fi noi concedieri, tot o să murim cu toții de foame, și eu, și nevasta și copiii,» suspină unul mai tânăr. «Îi urmăresc fără să vreau. Trecem pe lângă școală. Ferestrele cască somnolente, expirând întuneric. Nu deșteaptă cu ochi lucitori speranța sufletelor oboșite. Unde e nădejdea poporului în munca regeneratoare a dascălilor? «Ehe frate» răspunde par'că la gândul meu, bătrânul îndurerat, «nici aci nu se mai face carte, ci politică; se sădește ură, învrăjpire. Lângă ușa în-

cuiată a bisericii se svârcolește un epileptic. Gura îi spumegă, cu unghii însângerate sgârăie, rupe pământul.

«Închideți porțile universităților, oamenilor mari, avem prea mulți medici!» strigă un glas batjocuritor. Și gloata adunată râde, râde prosteste. «S'a tărât bietul creștin aproape de Dumnezeu» se tânguește o babă cu milă «doar numai El ne dă leacuri, numai sfaturi.» Și par'că ar fi un făcut, abia la câțiva pași dintr'o locuință subterană, o vizuină întunecată iese o femeie palidă, ofticooasă, sdrobotită, pe jumătate inebunită de groază; s'a spânzurat fiica-sa abia de 17 anișori, o mică modestă croitoreasă, pentru că fiscul i-a luat mașina de cusut și biata, nenorocita ființă n'a avut țaria să moară de foame împreună cu maică-sa văduvă, bolnavă și cei patru frațiori mai mici.

O rază de lumină străbatea bezna întunerecului, venind din depărtare și se refrânge pe figurile noastre, cari se proiectează pe drumul alb ca niște

schelete uriașe. Vad profilul muncitorului. Zâmbește. Un zâmbet grotesc, înghețat, șiret; se vede că și în mintea lui a incolțit un gând sinistru, ca un ultim refugiu. Privește înainte spre lumina din față, care îi ademenește cu viclenie. Își iușesc pașii. Abia îl pot urma. Uitându-se tot înainte spre lumină, unul calcă pe piciorul întins plin de răni grozave al unui cerșitor biet invalid de război, care vrând să-și înșele stomacul gol se așeză sub un zid, să doarmă... Un țipăt sălbatic, sfâșietor, apoi valuri de blesteme curg în urma noastră. Cârjea, simbolul suferințelor eterne se agită nebunește, pe când zâmbetul muncitorului se preface într'un hohot de râs surd, hidos dureros. Lumina e tot mai vie. Oamenii o privesc hypnotizați: **Ușa crâșmei se deschide ușor. Lumina becurilor se revarsă asupra noastră. Orbiți ne închidem ochii. Nu mai vedem nimic, nici familia care ne așteaptă, nici școala, nici biserica, nici nenorocirea, nici moartea.** Nu mai vedem decât ușa, crâșmei, care s'a deschis ușor, ușurel, primitoare, ca brațele unei prostituate, care își oferă iluzia mulțumirii, parodia simțurilor sfinte, narcoza cugetelor curate.

O durere cruntă, insuportabilă îmi pătrunde sufletul. Par'că povara lumii întregi ar fi căzut pe umerii mei. Simt că am furat — fără să vreau — secretul acestor bieți oameni suferinzi, cari înzadar așteaptă ajutor, salarii, dela cei ce se complac în rolul de reprezentanți ai poporului. **Simt că trebuie să fac ceva pentru ridicarea, mântuirea lor. Dar ce. Doamne Dumnezeule, ce să fac?** Printr'o sforțare supremă, cu un gest disperat mă smulg din întunerecul neștiinței, **mă reped spre ușa crâșmei și o închid...** Apoi, apoi stau înmarmurită sus pe scările luminate numai de luna nouă, cu mâna întinsă spre apărarea bieților nevoiași, șoptind cu înfrigurare: **«Nu intrați, nu intrați fraților»** O secundă... mi s'a părut un veac. Moșneagul își retrase piciorul de pe scările crâșmei, mă privi lung, uimit, apoi își lasă capul pe piept oftând. Tovarășul său cu fața schimbată, caldă, cu privire senină luă brațul bătrânului zicând cu voce împăcată: «Are dreptate, să mergem dar acasă, taică!» Sărăcuțul moș își scoase căciula și cu lacrimi în ochi rosti: «Îți mulțumesc!» Apoi plecară amândoi spre casă.

Vatian Ana

Cetitorii noștri sunt rugați să pretindă a li-se vorbi românește în localurile publice, birourile, prăvăliile, unde își lasă banul.

ESTE CEL MAI BUN SI MAI EFICIENT ULU DE AUTOMOBIL U LTRU LEI 60. CANA ORIGINALA LEI 280. SINGURUL LOC DE CUMPARARE PENTRU ARAD SI JUR, Arad, str. Eminescu No. 15 VIZITAȚI ȘI VĂ CONVINGETI. FODOR. Nr. 105 1—10.

Francmasoneria.

„Aradul” a publicat un articol despre francmasonerie și în special despre loja și francmasonii noștri din Arad. Articolul a fost scris cu frumoase intenții. Să zicem naționale. Are însă un cusur de altfel, voit. E prea periferic, deși a pornit dintr'un caz oarecare. Dacă ar fi pomenit cazul, dacă ar fi lovit în centru, totul era concis și limpede și, poate era tăială calea articolului următor „In chestia francmasoneriei” al dlui B. Păcuraru, articol scris (mai citiți-l odată și veți vedea) cu gândul de a populariza francmasoneria. Un lucru trebuie să se știe: despre francmasonerie încă nu s'a scris în ziarele noastre cu atâta franchețe și cu atâta însuflețire, cum a scris dl B. Păcuraru. Cu toate acestea ne lasă în nedumerire, ca toate cele scrise în chestia francmasoneriei pro domo.

Fără îndoială, nu vom ajunge să vedem rezolvită chestia. Nu cu acest gând a fost relevată. Dl B. Păcuraru însă are convingerea, că publicându-și articolul, a făcut un lucru bun. Noi suntem de credința că a încercat să-și facă numai o datorie. Între altele înșiră cu o văditiță emfază o listă de nume ilustre, cari au făcut parte din alianța masonă. Fiecare cititor al „Aradului” ar putea să deie o listă mai lungă și numai dela loja din Arad. Că nu vor fi toate ilustre, nu importă.

Am auzit și noi că mari politicieni și diplomați și streini și de ai noștri fac parte din alianța masonă. La diferite întâlniri în diplomație se pune unuia și altuia și rând pe rând tuturora condiția, să se înscrie membru la o lojă francmasonă. Altfel riscă să i se întoarcă spatele. Mai știm, că astfel de condiție se pune și oamenilor mărunți, cari au ajuns în locuri de oarecare importanță locală. Și ei, ca să nu fie puși în imposibilitate, primesc să intre în lojă.

În lojă se practică „umanismul”. Ca să înțelegeți ce înseamnă „practicarea umanismului”, ascultați. Cunoaștem în Arad un conducător al muncitorilor. Are plată

frumoasă ca muncitor ce este și el, apoi o altă plată și mai frumoasă de conducător al muncitorilor. Tot des ține înflăcărate discursuri tinerilor muncitori despre solidaritate, despre „tovărășie” și cu toți este „tovarăș” fiindcă plata lui cea mare se compune din micile cotizații ale tovarășilor ascultători. Ei, bine. Tata acestui convins tovarăș de suferință al tuturor proletarilor, tata lui trăiește în mizerie și într'o iarnă a dormit nopți dearândul în criptele din cimitirul Eternitatea, pentrucă feciorul nu a vrut să-i dea nici adăpost. Pe scurt tovarășul cu toți e tovarăș: și cu răpăsatul Lenin și cu Stalin și cu blândul șef al Cekei și cu toți proletarii lumii, — singur tatăl său nu-i poate fi tovarăș.

Caz autentic. Persoanele trăiesc. Putem face dovada. Și trebuie să observăm, că „tovarășului” pomenit nu i-a cerut nimeni să-și trateze astfel tocmai pe tatăl său. Francmasonii noștri în schimb li se cere câte ceva. De exemplu să lovească în ai lor și să sprijinească pe străini, mai ales un anumit neam. Să lovească, mai mult pieziș sau din spate, în Biserica și în slujitorii ei și să sprijinească, în cazuri date, pe iudei. Etc.

Știe dl B. Păcuraru despre acestea? Noi știm. Pentru o eventuală trebuință de a exemplifica, nici nu am aduce pilde din lumea mare, nici nu am arăta mizerabilul tratament, de care se face parte Bisericii la noi. Ar fi suficient să amintim numai niște întâmplări, la aparență neînsemnate, datorite numai unor francmasoni de calibru mic, de aici din Arad.

Suntem trimiși la lexicoane și enciclopedii, spre a ne lumina în chestia francmasoneriei, ca să înțelegem că lojele masone nu ar fi lucruri secrete, că doar au regulamente aprobate de forurile cu cădere. Dar să vedeți un lucru. Tocmai enciclopediile și cărțile te zăpăcesc, mai ales dacă începi să le citești cu gândul sincer de a te lumina și eventual de a te

face francmason. Din ele reiese, că una era francmasoneria în trecut și alta este cea de acum. Se spune că nu sunt secrete, dar se arată că au ceva secret. Iar acest ceva e tocmai partea cea mai însemnată. În adevăr, dacă în loje se practică umanismul, dacă rolul francmasoneriei e o lumină atât de binefăcătoare, pentru ce trebuie ținută lumina ascunsă? Aceasta a scăpat din vedere să ni-o spună dl B. Păcuraru. Mai sunt și alte nedumeriri. Suntem însă siguri, că dl B. Păcuraru ne va da și aci binevoitoarea și prompta sa lămurire. De aceea îl rugăm să ne comunice, cari sunt și din ce lume sunt luate insigniile francmasonilor? Cari sunt și ce cuprind așa zisele lozințe ale francmasoneriei? Care este ceremonia de primirea membrilor în lojă și peste tot e împreună primirea cu oarecare ceremonie? Ce înseamnă, ce vot trebuie să facă membrul, spre a fi primit în lojă?

Dacă nu sunt secrete aceste lucruri, dacă sunt puse în scopul adevăratei iubiri față de aproapele, (sau umanismul e altceva?) ni se va da această mică lămurire, tocmai în interesul de a populariza francmasoneria, așa cum a început dl B. Păcuraru în articolul domniei sale și atunci,...

Mai știi?

Iar dacă lămurirea cerută nu ni se poate da, fiindcă lucrurile sunt secrete, dacă apoi lucrurile sunt secrete fiindcă nu se pot spune, atunci,...

Atunci suntem lămuriiți.

Pr. F. Codreanu.

Efectele crizei economice în Anglia.

„News Chronicle” din 15 c. publică pe prima pagină efectele crizei economice în sudul Angliei. Așa se arată cum în Cordiff un negustor și-a vândut prăvălia cu un activ de 4.000 lire sterline pe un preț de 150 lire, și a fost foarte bucuros că a putut obține și acest preț. Taxele pentru shomeuri sunt atât de grele încât multe întreprinderi au fost închise din cauza lor.

Toate acestea au început în Anglia de Sud din 1926 de când cu greva minierilor. Astăzi cei dintâi cari suferă efectele acelei grevi sunt însăși greviștii de atunci cari acum s'au răscolat contra conducătorilor lor din 1926.

Dăm în cadrele acestui articol o parte din cărțile scrise de autori români în limba franceză și editate de D-nul Gamber.

I. Pribeagu.

BIBLIOGRAFIA FRANCO-ROMÂNĂ:

Virgile Arifeano (Commandant). Aux Frontières du Bolchevisme.

Hasas (Emile). La Revision du Traité de Trianon et les difficultés suscitées par la Hongrie en ce qui concerne son application.

Alexandre Boldur. La Bessarabie et les relations Russo-Roumaines.

D. Murarasu. La poésie Néo-Latiné.

Michel Dragomirescon. La science de la littérature.

N. Iorga. Le Caractère commun des Institutions du Sud-Est de l'Europe.

N. Iorga. Études Roumaines 2 vol.

N. Iorga. L'Arménie Cilicienne.

N. Iorga. Histoire des États Balcaniques Jusqu'à 1924.

N. Iorga. Brève Histoire des Croisades et de leurs Fondations en Terre Sainte.

N. Iorga. Les Voyageurs Français dans l'Orient Européen (du 15e au 18e siècle).

Prima șezătoare a cercului cultural „Astra”.

Am relatat într'un număr trecut al ziarului „Aradul” că în comuna noastră s'a înjghebat în ziua de Anul Nou cercul cultural „Astra”.

Drept dovadă că inițiatorii acestui cerc au fost pătrunși de dorința de a lumina poporul — au pornit la lucru.

Duminecă 25 Ianuarie a. c. s'a ținut prima șezătoare culturală care și-a ajuns pe deplin scopul.

Programul bogat și frumos a fost dela început până la sfârșit ascultat cu un viu interes de asistența numeroasă a locuitorilor din această comună. Rar s'a mai văzut — deși sunt o sumedenie de cercuri oficiale pela sate — ca publicul să fie așa de satisfăcut și entuziasmat ca la șezătoarea de Duminecă. Într'o înaltă atmosferă Dl. Antoniu David inv. director a ținut o conferință despre însemnătatea acestor cercuri culturale, dând indemn auditorilor să participe cât mai regulat la aceste șezători. A anunțat înființarea „Micii societăți culturale a Astrei”, constituită de dânsul cu elevii școlii din cursul complimentary — care se va îngriji de aici înainte de partea distractivă culturală a serbărilor pe care le organizează cercul. Programul desfășurat de „Mica societate culturală Astra”, a întrecut așteptările auditorilor, cari prin atitudinea lor și-au exprimat toată mulțumirea și atențiunea față de noul cerc cultural.

Coresp.

TRENURI MAI RAPIDE ACUM 80 DE ANI.

Comisiunea regală de transporturi din Marea Britanie s'a plâns zilele trecute că în Anglia nu s'a făcut nici-un progres în ceea ce privește viteza trenurilor.

În 1848 distanța dintre Paddington și Didcot de 53 mile (80 km) se parcurgea în 47 $\frac{1}{2}$ minute — adică o medie de 67 mile (100 km) pe oră.

Astăzi cel mai rapid tren din Anglia nu trece de media de 66 mile (99 km) pe oră, cum este trenul dintre Swindon și Paddington, care străbate 77 mile (115 km) în 72 minute.

Cu toate acestea tot Anglia deține recordul în viteza trenului atingând în 1904, 102 mile (153 km) pe oră într'o distanță de 120 mile, atingând în acel timp o medie de 71 mile (106 km.) pe oră. Acest record a fost numai o demonstrație și până astăzi n'a mai fost ajuns de altă țară, însă media obișnuită de 67 mile pe oră din 1848, nici Anglia nu o mai are azi, rămânând la 66 mile pe oră.

Românii de pretutindeni.

Un librar român la Paris.

Librăria Ioan Gamber 7 Rue Danton Paris. Un inimos român și un eminent bibliograf. Dl. Ioan Gamber de origine din Orșova. Treizeci de ani de muncă cinstită în orașul lumină.

Unul dintre numeroșii români cari și-au făcut o situație și încă strălucită în străinătate este Dl. Gamber român bănățean, de origine din Orșova, librar la Paris. În ciuda numelui său de aparență germanică Dl. Ioan Gamber este un neaș și distins român care nu și-a uitat de loc originea și limba sa strămoșească. Dl. Gamber are un frate colonel în armata română și este înrudit cu fostul consul român Dl. Ianculescu actualmente subdirectorul Școlii Române din Franța. Cărturarii și cei ce cunosc colonia românească din Paris au putut avea ocaziune de a cunoaște acest domn simpatic, inimos și modest care este un apreciat bibliograf al Franței. Biblioteca sa cuprinzând sute de mii de volume este una din cele mai importante colecțiuni private din Franța. Dl. Gamber este

autorul mai multor volume de bibliografie și a revistei bibliografice „Les livres du mois” în care publică lumea toate noulățile librare apărute în limba franceză din toate domeniile științei și a literaturii. Editează asemenea și buletinul Franco-Român redactat în limba franceză cu atâta pricepere de D-nul Vintilă Russu-Șirianu fiu al județului nostru.

Viața lui Ioan Gamber ar putea servi ca exemplu generației tinere ca o dovadă de muncă cinstită și neobosită. Dl. Gamber a ajuns în Paris ca tânăr și neajutat de nimeni a putut să fie azi unul din cei mai importanți librari, a cărui librărie transformată în curând în societate pe acțiuni dispune de un capital de 1.000.000 franci francezi.

Meritele sale au fost recunoscute de guvernele românești fiind distins cu mai multe decorații românești.

Aurel P. Ianculescu. Les Richesses minières de la nouvelle Roumanie.

N. Iorga. Essai de Synthèse de L'histoire de L'humanité 4 volume.

I. Hudita. Histoire des Relations Diplomatiques. Entre la France et la Transylvanie au XVIIe siècle.

I. Hudita. Répertoire des Documents Concernant les Négociations Diplomatiques. Entre la France et la Transylvanie au XVIIe siècle.

I. Hudita. Recueil de Documents concernant l'histoire des pays roumains, tirés des archives de France XVIe et XVIIe siècle.

Vintilă Russu Șirianu. Buletin Franco-Roumain.

Se vinde din mână liberă o casă cu 2 camere,

1 bucătărie, prăvălie cărciumă, magazie, pivniță și grădină 20 m. lungime 8 m. lărgime, în centrul comunei. Lazar Stoia

1—2 Dud j. Arad

revistă religioasă arădană: „Speranța”

(continuare din N-rul trecut)

Gazeta Speranța a dat o deosebită atenție și chestiunilor filologice, așa aproape în fiecare număr avem câte „Reflexiuni limbistice”, ce aduc în discuție preocupările culturale din Arad și din jur. În numărul 6 apar două poezii de Iulian Grozescu: Relinea și Rogășiunea. Ele făceau parte din volumul lui Grozescu publicat din inițiativa lui Emeric Basiliu Stănescu al cărui apel către publicul român din Arad a apărut în același număr indicat mai sus.

Tot în Speranța se publică „Statu-organic al bisericii ort. române din Ungaria și Transilvania, sancționat în 1869 în 28 Mai.

În No. 15 apare darea de seamă asupra adunării generale a Asociației Naționale din Arad pentru cultura poporului român ce s'a ținut la 1 Sept. 1869. Se indică și lista ajutoarelor date de Asociația elevilor și studenților arădani. În mai multe numere apare biografia Mitropolitului Sava și istoricii arădești.

Dela No. 18 Speranța este condusă de Georgiu Morariu ca redactor și colaborator. Cu toată schimbarea efectuată în conducerea gazetei. Speranța merge înainte pe o parte grea așa că în No. 18 se poate citi la „Poșta redacției:” Căusele finanțiale a foaiei acesteia sunt morose. E teama că vor m... Toată speranța „Speranței”, ca să mai poată trăi „Speranța” — e în prenumerații noi, cărora li mai putem servi cu numere complexe tocmai și din începutul anului.”

La „Variatăți” se anunță că studenții arădani din Arad au înființat un cor vocal. Scopul lui este executarea cântărilor bisericesti și naționale lu-

Inceputurile ziaristice românești arădane.

mești — în cartea. În același timp dl profesor de limba și literatura română le propune și l. italiană.

În No. 22 din 15 (27) Decem. 1869 se anunță sistarea acestui organ din lipsa mijloacelor. Cu o datorie „bunișoară” la tipografie și necutezând a mai căuta pe viitor la părtinirea publicului”, redacția se mulțumește să publice lista onorațiilor prenumerații. Între ei găsim pe mitropolitul Andrei Șaguna, Procop. Ivacicoviciu, Episcopul Aradului.

Școlarii din Bârsa, av. Emeric Basiliu Stănescu, av. P. Desseanu, Miron Roman, protosincol în Arad, prof. Iosif Goldiș, I. Gurban, preot din Buteni, Sig. Popovici, deputat dietal, etc.

Speranța își încheie astfel apariția în mai puțin de un an. Va reapare mai târziu în 1871, mai bine organizată, dar și de astă dată pentru o durată scurtă.

O concluzie totuși se impune: Deschizând o cale nouă, luptând cu greutate materiale și cu indiferența publicului, Speranța aducea totuși, prin scurta ei apariție, un lucru de seamă: afirmarea dreptului nostru de viață culturală și religioasă națională. Indiferent dar, de durata apariției ei, gazeta entuziaștilor teologi dela 1869 impunea un principiu românesc, reluat mai târziu de ziarele politice arădane și, astăzi, deplin realizat.

Mișcarea însă, pornită sub stindardul Speranței nu înseamnă oare și o mustrare pentru urmașii studenților Institutului teologic, urmași ce trăiesc acum când libertatea națională e o realitate și nu un vis pe care abia îndrăzneau să-l viseze acei dela 1869; urmași dela care se așteaptă mai mult interes și participare la acțiunea culturală din Arad și acest hotăr de țară,

Ed. I. Găvănescu, profesor.

Păstorul și turma.

Canonical N. Brinzeu.

Dând cu ochii în vitrina librăriei ortodoxe din Arad de nouă elucubrări a canonicului Nicolae Brinzeu „Păstorul și turma”, am încercat să râsfoiesc, rămânând uluit de felul cum Reverendissimul se străduiește să convingă. Astfel vorbind de înjurături, zăbovește cu multă plăcere în Portul Marsiliei. (pag. 562). Este deosebit de interesant că acest material documentar se găsește la „Trimiteri”, este totuși semnificativ că într-o carte care vrea să fie un îndreptar pentru istoria de suflute, autorul nu se poate debarasa de patimă, ceea ce desprinde de altfel și din disprețul pe care-l dovedește pas de pas față de biserica ortodoxă. Debitări ca Șaguna, slab cum e în toate lucrările teologice” (pag. 448). etc. aruncă dubioasă lumină asupra obiectivității părintelui Brinzeu, dovedit și în alte lucrări ale sale de un apăsător ortodoxo-fob. La acestea se mai adaugă stilul adeseori puțin elegant, imbibat de barbarisme (circumstanțe scuzătoare, în loc de adevărate, confesar în loc de confesor, etc.) și de latinisme cari, ar fi timpul să dispară chiar și din vocabularul unei cărți menite clerului unit.

Un laic.

Tripticele din Transilvania.

Contribuții la istoria dreptului român.

Sub acest titlu a apărut în tipografia „Corvin” din Aiud o lucrare foarte prețioasă, scrisă de domnul Ioan Băltariu, doctor în drept și notar public.

După ce face o amănunțită descriere a tripticelor (tabula cerata), autorul tratează existența unui drept vulgar roman; forma externă a actelor în Babilon, Egipt, Roma, Grecia; istoricul tripticelor; descrierea lor, apoi trece la contractele reale, sacramentale, consenzuale; datarea actelor, redactarea, semnarea și legalizarea lor.

Este știut, că tripticele din Transilvania pot fi considerate cu drept cuvânt actele de naștere ale poporului român. Iată de ce lucrarea este o valoroasă contribuție la istoria dreptului român și se recomandă dela sine nu numai studențimei, dar deopotrivă tuturor intelectualiilor.

Scrisă într'un stil viu și o limbă românească curățită de streinisme, cartea e tipărită pe hârtie velină și cu un foar bogat adaus de tablouri și reproduceri după triptice, ireproșabil executate.

Se cuvine să aducem toată lauda autorului, care — în astfel de vremuri ariviste — a găsit timpul și dragostea să-și închine ciasurile libere unor astfel de cercetări.

Dobrovoleț

Jocurile noastre distractive.

În Nr. 11 din 25 Ian. 1931, a început publicarea primei serii de jocuri, care dau dreptul de participare la

„Concursul de jocuri cu premii”, instituit de ziarul nostru.

Concursul constă din 8 serii de câte 3 jocuri. Deslegările se pot trimite după publicarea fiecărei serii sau deodată, cel mai târziu după 10 zile dela publicarea ultimei serii. Soluțiile vor fi redactate pe o singură pagină, cu multă îngrijire. Problemele de „cuvinte încrucișate” vor fi scrise citit, de preferință pe o foaie cu pătrățele. Deodată cu trimiterea soluțiilor, deslegătorii vor anexa și cuponul seriei respective, altfel deslegările nu se vor lua în considerare. Soluțiile se vor trimite Redacției ziarului „ARADUL” în plic închis, cu mențiunea „Pentru jocuri”. Fiecare soluție va fi semnată cu numele adevărat și cu adresa exactă a deslegătorului.

Pentru unele lămuriri cerute de deslegătorii jocurilor noastre, vom institui o „Poștă a jocurilor”.

Cei cari vor să ne trimită jocuri și probleme spre publicare, sunt rugați a ne trimite deodată și soluțiile exacte. Redacția își ia dreptul să selecționeze aceste jocuri și să facă îndreptările cuvenite.

Jocurile noastre pentru concursul întâi fiind în număr de 24 (8 serii), prin tragere la sorți ziarul nostru va acorda următoarele

„Premii”:

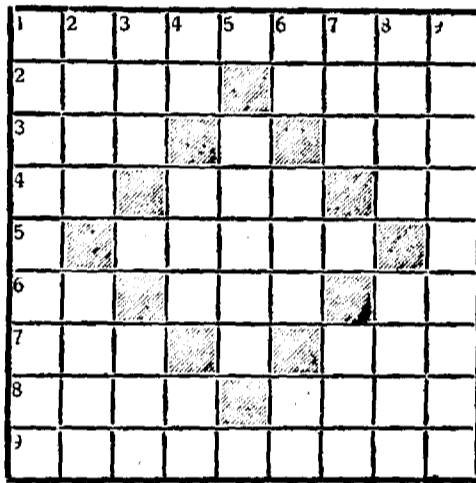
- I. Un obiect după alegere dela magazinul de sticlărie „Fischer” din Arad, în valoare de 400 Lei, deslegătorului care a trimis 24 soluții juste.
- II. Un obiect după alegere dela acelaș magazin în valoare de 250 Lei, deslegătorului care a trimis 20 soluții exacte.
- III. Acelaș, în valoare de 150 Lei, deslegătorului care a trimis 18 soluții bune.
- IV. Un abonament pe timp de 1 an al ziarului „Aradul”, deslegătorului de 15 jocuri.
- V. Un abonament pe timp de 1/2 an al ziarului „Aradul”, deslegătorului de 12 jocuri.
- VI. Un volum din literatura română, deslegătorului de 10 jocuri.
- VII. 10 buc rădăcini de Dahlie (Georgine) de diferite soiuri. Redacția.

Cuvinte încrucișate Seria II.

Problemă trimisă de: D. Ar.

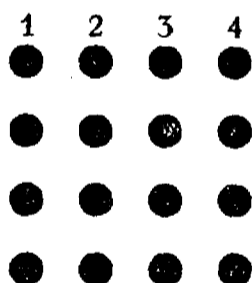
1. **Orizontal:** 1. Tovărășie. 2. Substanță dură și friabilă. — Adverb. 3. Diviziune de timp (pl) — Anagramă din „Hun”. 4. O întrebare — Măsură de lungime. 5. Vocală — Unealtă de spart lemne. 6. Adverb de afirmație (inv.) — Teacă de piele. — Conjunție. 7. Interval între două note consecutive ale gamei — Om prost (fig.) 8. Corabie mică și ușoară. — Arbore. 9. Eșire bruscă și violentă.

Vertical: la fel.

2. Joc pătrat.

De Gh. Tolan.

Orizontal:

- 1) Mesageră mitologică metamorfozată.
- 2) Râu în România.
- 3) Apostol.
- 4) Nume de bărbat.

Vertical: la fel.

3. Enigmă.

de: I. Mița.

De-o vezi trecând, își pare-o nutră impozantă,
Frumoasă, aristocrată și arogantă;
De-ajungi o clipă să poți s'o cucerești,
Dispare 'ndată, încearcă să ghicești,
Cine e frumoasa atât de afectată,
Ce-ar vrea cu toți s'o aibe: și n'o au niciodată!

CUPON PENTRU JOCURI.

Nr 11. Seria I-a.

Chemați în petreceri vechiul suflet românesc, dansând hori, sârbe, ardelen, țărini.

Evenimente familiare.

Logodne:

Cununii:

Duminecă 1 Febr. 1931 are loc în Cuvin căsătoria dlui Mihailu Morgovan, absolvent al Acad. Teol. Arad și ales preot în Cicir, cu Dra. Marla Bradin inv. în Cuvin. Nuni: Dna Stela și Pr. C. Turicu Arad. Mirele este fiul dlui Gh. Morgovan-Pârneaava. Mireasa este fiica l. dlui Bradin primar în Cuvin. Urâm tinerilor căsătorii viață fericită!

Nașteri:

Morți:

Prăvălie IN ATENȚIA AUTOMOBILIȘTILOR Prăvălie nouă!!!

MOTRISOL

ESTE CEL MAI BUN SI MAI EFICIENT ULE U DE AUTOMOBIL U. LITRU LEI 60. CANA ORIGINALĂ LEI 280. SINGURUL LOC DE CUMPARARE PENTRU ARAD SI JUR, Arad, str. Eminescu No. 15 VIZITAȚI și Vă CONVINGETI. FODOR. Nr. 105 1-10.

Cetitorii noștri sunt rugați să pretindă a li-se vorbi românește la localurile publice, birourile, prăvăliile, unde își lasă banul.

Paul Teodorescu

Directorul general al Postelor din România,

este colonel activ. Omul de încredere al Maiestății Sale Regelui. A deținut până acum înalta demnitate de comandant al Regimentului de escortă Regală: Mihai Viteazul, demnitate dată ca o b nemeritată răsplătă, după ce ani lungi și grei și-a oțelit puterile ca un eminent profesor în diferite școli militare.

In lumea ofițerilor, colonelul Paul Teodorescu este stimat și iubit, chiar adorat, ca un bărbat de o valoare rară. Calitatea lui esențială: este om de caracter. Un om dintr'o bucată, care n'a cunoscut decât drumul drept, fără șovăiri și fără târâgândri.

In anul 1927 a fost arestat, fiindcă a îndrăznit să-și afirme categoric credința nestrămutată în fostul său Comandant, actualul Rege. Aceasta arestare a răscolită suflete și a fost nevoie de un „veto” hotărât al celui arestat,

pentruca ofițerul de sub comanda lui să se resemneze în așteptarea unor vremuri mai bune.

Pentru postul încărcat de grea răspundere al directorului general al postelor, n-ar fi fost nimeni mai indicat. Falimentul specialiștilor ne-a dovedit-o încă odată, că nu de specialiști, ci de caractere avem nevoie în fruntea marilor instituții. Maiestatea Sa face o jertfă lipsindu-se de cel mai apropiat sfetnic al Său, jertfă pe care trebuie să o recunoaștem ca o nouă dovadă de interesul nemărginit pe care îl pune Maiestatea Sa pentru trezirea țării la o nouă viață.

Din acest colț apusean al Țării, salutăm venirea noului Director general al Postelor din România, cu urări de isbândă și cu desăvârșită încredere, pe care ne-o inspiră trecutul rău.

Tovio.

Un apel.

Biserica „Avram Iancu” din Baia de Criș.

Baia de Criș, orașel situat pe Crișul alb, într'o masă compactă românească n'are biserică ortodoxă. Și doar în această localitate și-a închis ochii mândrul Craiu al Munților Apuseni.

Locuitorii sunt săraci, iar truda octogenarului părinte Florea se isbește de sgărțenia celor cari pot da. Totuși a reușit acest inimos om, să strângă atât, cât să edifice bazele bisericii și să confecționeze cărămida necesară zidurilor. Lucrarea stagnează însă din lipsă de fonduri și părintele apelează, pe aceasta cale, la sprijinul cititorilor noștri.

E vorba de biserica lui Avram Iancu și nu ne îndoim, că apelul nostru nu va rămâne fără răspuns. Cu începere de astăzi vom deschide în ziar o rubrică, în care se va trece numele donatorilor, oricât de mică ar fi suma.

Donațiile se vor trimite sau direct la oficiul parohial din Baia de Criș sau la Administrația ziarului.

Vorbiți românește.

Am fost la o adunare. Câteva duzini de români și printre ei vre-o doi, trei unguri. Cu mine, fiindcă nu vreau să le vorbesc limba, vorbeau românește acești unguri și — spre lauda lor — vorbeau chiar bine românește. Totuși cele câteva duzini de români se înțelegeau între ei și cu ungurii numai ungurește. De ce? De ce slugărnicia aceasta neroadă și rușinoasă? Se cred ei mai cu duh înlocuindu-și limba micii lor cu răpăturile disarmonice ale unei limbi nepotrivită temperamentului românesc?

Cinstesc pe ungar și n'am nimic cu limba lui. Poate să-și trîmbițeze și cu... ceața revindcărilor lui revizioniste, e treaba lui, dar mă înfioară și mă umple de indignare cel din neamul meu, care continuă să se umilească sub pretextul politicii, înfățișându-se ca o slugă nemernică lipsită de orice simț de demnitate.

Până când slugărnicia aceasta? Sau trebuie să piară ca un pui regăsit toată generația noastră de ardeleni crescuți în școli ungurești, ca să răsară o generație conștientă de mândria ei națională?

Ei bine, va pieri! Moralicește pieri cu fiecare zi prin disprețul conștiințelor românești cari se grupează, zi cu zi tot mai multe, în jurul glasului românesc.

Q H

Voci din public

Rugăm pe dl primar al municipiului să ne comunice, cine este actualmente grădinarul-șef al orașului?

Un grădinar cu diplomă.

Dle Tripa, dela uzine, dă-i damf referatului, și te-apucă de refacerea instalațiilor de apă, că ne prăpădim.

Unul cu regim

SOCIETATEA DE PATINAJ din Arad aranjează un CEAI DANSANT în ziua de 14 Februarie a. c. în **Restaurantul Central.**

Nr. 116. 1-1.

No. G. 10043 | 1930.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

In baza execuției de escontentare efectuată în ziua de 17 Septembrie 1930 pe baza deciziei Judecătorei Arad cu Nr. 1822/1930 obiectele sechestrate în procesul verbal de execuție Nr. G. 23333/1930 mașina de scris, 2 birouri de scris, 1 mașină rotundă, 1 dulap cu 2 uși cu oglindă și alte obiecte prețuite în suma de Lei 21250 cuprinse în favorul lui Weil și Roszevart reprezentat prin Dr. Ștefan Antal subst. prin Dr. Ioan Köpt și Dr. Ștefan Issekutz avocați din Arad contra lui I. Ingus fabrica de Cartonage dom. în Arad pentru suma de (Lei) circa 2000/46.30 marca capital, interese de 15% dela 1 Ianuarie 1930 precum și spesele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Arad Str. Caragiale No 15 în ziua de 24 Februarie 1931 la ora 12 $\frac{1}{2}$ a. m. conform art. de lege IX §-ului 107 și 108 din anul 1881 al legii de execuție.

Aceasta licitație se va ține și în favorul lor Schacker și Madl, Banca Economica S. P. A., 3) A Katzer, 4) Ignaz Fuchs, 5) Maurițiu Fischer, 6) Dr. Iosif Ujhelyi, 7) Casa Generală de Economii în Sibiu suc. Arad.

Arad, 26 Ianuarie 1931.

șef portărel
indescifrabil

Citiți și răspândiți:

„Aradul”

Tiparul Tipografiei Diecezane Arad.

INFORMAȚIUNI.

Calendarul săptămânal

Februarie

are 28 de zile

Faur.

1931.	Calendarul Iulian îndreptat	Calendarul Greg.	Soarele răsare/apune
Zilele sănt	Duminica Fariseului și a Vameșului Ev. 16 dela Luca, c. 11, gl 1, a inv. 1. „Zis-a Domnul pilda aceasta: doi oameni au intrat în biserică...”		
Dumin.	1 M. Trifon, Perpetua	Ignatius	8 35 5 53
Luni	2 (+) Intimp. Domnului	Intimp. Domnului	
Mărti	3 D. Simeon și Ana pr.	Blasiu	vântos
Miercuri	4 C. Izidor m. Avramie	Veronica	
Joi	5 M. Agala, m. Teodula	Agalia	frig
Vineri	6 P. Vucol, M. Fausta	Dorotea	
Sâmbătă	7 C. P. Partenie, Luca	Romuald	

Rugăm colaboratorii noștri să nu ia în nume de rău dacă articolele D-lor vor apare, din cauza abundenței materialului, cu întârziere.

Aniversarea unirii principatelor a fost și în anul acesta prilej de reconfortare sufletească pentru România din Arad. La toate școalele suprapimate s'au ținut serbări comemorative. La liceul Moise Nicoară, dl prof. Găvănescu a ținut o înălțătoare vorbire, arătând școlarii rolul covârșitor pe care la avut actul dela 24 Ianuarie 1858, în viitoarea desfășurare a destinului neamului românesc. La TeDeumul din Catedrală părintele Turicu a comentat într'o vorbire scurtă dar plină de miez și bogată în reflecții actuale însemnătatea zilei, iar ostașilor din piața Catedralei le-a tălmăcit în cuvinte calde rostul serbării dl col. Petrovicescu, com. Brig. inf. După masă s'a ținut la palatul cultural tradiționala serbare comemorativă pentru marele public, despre care se vorbește în o altă parte a ziarului.

ROMANI! Părăsiți indiferențismul față de trebile statului. Mergeți și vă înscriși în listele cetățenești, de unde dobândiți legitimații cu fotografiile cari sunt tot odată și buletine de vot.

Incendiu. In noaptea de 28 către 29 Ianuarie a. c. dela orele 2 s'a declarat un incendiu, la Orfelinatul Regi na Maria, din strada Vicențiu Babeș No. 11—13. Focul a luat naștere dela un coș, care era rău construit. A ars aproape complet acoperișul clădirii. Panica a fost de nedescris, printre elevii institutului, cari treziți din somn, au alergat pe stradă, așa cum s'au găsit. Sosind pompierii au localizat incendiul după o muncă intensă de 2 ore. Autoritățile au deschis o anchetă.

Decesuri. A încetat din viață v.d. Elisabeta Biriș, îndolind familia Tatu. Prefectura din Arad a arborat steagul de doliu cu prilejul decesului lui Nicolae Deleanu, notarul comunei Zerindul mare.

Comitetul școlar al liceului Moise Nicoară invită membrii la Adunarea generală care se va ține Duminică 1 Febr. 1931 ora 11 a. m. în sala festivă a liceului.

Ordinea de zi:

1. Darea de seamă despre activitatea comitetului în cursul anului 1930.
2. Aprobarea gestiunii exercițiului 1930.
3. Aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli ale anului financiar 1931.
4. Propuneri.

Dacă la această adunare nu se întrunește cel puțin $\frac{1}{2}$ din numărul total al membrilor, adunarea se amână pe Duminică 8 Februarie, ora 11 a. m. când se va ține cu orice număr de membri prezenți (Art. 16 alin. 6. din Rglm. pt. funcț. Comit. școl.)

Conferințele dela Palatul Cultural. Duminică, în 1 Februarie c, la orele 17, va avea loc în palatul cultural conferința d-lui prof. univ. F. Ștefănescu - Goangă: **„O știință nouă: Psihotehnica, cu proiecțiuni.**

Domnul General Bălăcescu Const. Comandantul Diviziei de cavalerie sosește în Arad mâine, venind dela București.

Termenul de prezentare pt. declarațiile de impunere s'a prelungit până la 15 februarie.

Scoala de notari deocamdată rămâne în Arad.

Rugăm pe on. noștri abonați a ne comunica dacă în ziarul „Aradul” au primit și o altă foaie, deoarece acest fapt s'a produs fără știrea noastră.

Societatea „Principele Mircea pentru protecția copiilor aranjează în ziua de 21 Febr. ora 10 seara o serată dansantă cu program artistic în Saioanele Căminului Industriașilor din Str. Consistorului. 1-2

Concursuri de miss-uri. Au început iarăși. Am prefera alt soi de concursuri, nu de frumusețe, ci de cumințenie-casnică, căci femeia harnică, iubitoare de căminul ei este idealul româncei și nu tipul sbuciumatei cu ochii sgâiți spre Hollywood.

Publicăm gratuit abonaților noștri unul din evenimentele dela rubrica „Evenimente familiare”.

Ioan Brata

român de inimă, bândăean sânguitor și harnic. Prin truda lui a reușit să stăpânească întâiul hotel românesc din Arad, hotelul „Cornul Vânătorului”, al cărui proprietar a fost.

„Ioan l-a chemat și premergător al unui ideal a fost act în Arad: idealul românului harnic, care în slujba lui, prin toate furturile, și-a păstrat legea creștinească și dragostea de neam”. Așa a rostit părintele Turic, la înmormântarea celui care a fost vrednicul Ioan Brata.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Veniți toți,
BALUL
mascat și nemascat (costumat)
al Regimentului de Casă
care va avea
loc în saioanele
Hotelului „Central”
Duminică, 1 Februarie 1931.

Redactor responsabil: SIMION MICLEA